

Programma 6 | Sociaal domein

Programma 6 | Sociaal domein

Omschrijving (toelichting)

Inwoner voorop

Bij alle ondersteuning die we bieden, staan de inwoner en zijn omgeving voorop. Daarbij geldt 'voorkomen is beter dan genezen'. We richten ons dus vooral op preventie.

Betaald werk

We gaan een extra inspanning leveren om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan een baan te helpen. We doen dit samen met onze partners in de arbeidsmarktregio. Hierdoor hebben minder mensen een bijstandsuitkering nodig en halen zij eigenwaarde uit het verdienen van eigen inkomen.

Armoede

We hebben als gemeente een beperkte rol bij het tegengaan van armoede. Die rol nemen we, bijvoorbeeld door meer in te zetten op schuldenpreventie. Een ander voorbeeld is dat we ervoor zorgen dat meer mensen die ervoor in aanmerking komen daadwerkelijk gebruik maken van onze gemeentelijke inkomensvoorzieningen.

Zorg

In de toekomst willen we als gemeente de zorg bereikbaar en betaalbaar houden. We hebben daarbij drie uitdagingen: de vraag neemt toe (vergrijzing), de arbeidsmarkt is krap (minder handen in de zorg) en de kosten stijgen (de gemeentebegroting moet sluitend zijn). De Friese gemeenten en zorgpartijen onderzoeken deze uitdagingen. Samen kijken wij welke maatregelen ons hierin kunnen helpen. De afspraken komen in het regioplan van het Fries Integraal Zorgakkoord (FrIZA) te staan.

We richten ons daarbij vooral op het voorkomen van duurdere zorg (preventie). Daarbij staat de directe leefomgeving van de inwoner (de sociale basis) centraal. Daarvoor zetten we diverse maatregelen in, die hierna in dit programma van de begroting aan de orde komen. Ook hierin werken we vaak met anderen samen, bijvoorbeeld op het terrein van wonen en zorg.

Jeugdhulp

Bij de jeugdhulp gaat het allereerst om de jeugdige en om wat die nodig heeft. Tegelijk besteden we een groot deel van onze begroting aan die jeugdhulp. Daarom houden we deze hulp bereikbaar én betaalbaar. Ook hier richten we ons nadrukkelijk op het voorkomen van (duurdere) zorg. Net zoals we dat bij de WMO/zorg doen, nemen we diverse maatregelen om dat te bereiken. Daarbij werken we nauw samen met de scholen.

Dorpen

Hoe we met onze dorpen omgaan, staat ook in dit programma van de begroting. Nieuw dorpenbeleid wordt leidend voor de komende jaren. Daarnaast gaan we verder met de dorpstafels. Verder gaan de dorpen en de gemeente de eerste actieplannen voor de dorpshuizen uitvoeren.

Vluchtelingen

Nog steeds vragen zowel vluchtelingen uit Oekraïne als statushouders en vluchtelingen uit de rest van de wereld onze aandacht. De huisvesting van vluchtelingen en statushouders voeren wij projectmatig uit. Dat staat daarom in de paragraaf Projecten.

Kaderstellende documenten

Omschrijving (toelichting)

Preventieagenda Opsterland 2021-2030

Beleidsnota nieuwe Wet inburgering 2022

Fryske Regiovisie Jeugd

Visie complementaire ondersteuning

Kadernota Dorpshuizenbeleid 2021 - 2026

Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Opsterland 2023

Verordening beslistermijn schuldhulpverlening Opsterland

Re-integratieverordening gemeente Opsterland 2023
Verordening Hart voor de Jeugd 2024

Reguliere werkzaamheden

Omschrijving (toelichting)

- Verstrekken bijstandsuitkeringen
- Ondersteuning bij re-integratie naar regulier werk of werk via Caparis
- Aanbieden jeugdhulp en andere ondersteuning voor kinderen, jongeren en gezinnen
- Aanbieden ondersteuning WMO voor ouderen, mantelzorgers e.d. (bijvoorbeeld huishoudelijke hulp, hulpmiddelen, gehandicaptenparkeerplaats)
- Zorgen voor dagbesteding en begeleiding
- Ondersteuning bij geldzorgen en schulden
- Zorgen voor inburgering statushouders
- Zorgen voor opvang vluchtelingen Oekraïne
- Subsidiëren sociaal-cultureel werk
- Bieden welzijnswerk (jongerenwerk e.d.)
- Ondersteuning dorpen, dorpshuizen en plaatselijk belangen
- Behandeling klachten en bezwaren

Thema Uitvoering sociale wetgeving

Doelstellingen

In 2024 gaan er - ten opzichte van 2023 - minstens net zoveel mensen uit de bijstand en er komen minder mensen in de bijstand

Maatregelen

Caparis ontwikkelt zich verder naar een toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf

Omschrijving (toelichting)

De structuur van ons sociaal ontwikkelbedrijf Caparis NV verandert. Dat komt doordat de instroom in de sociale werkvoorziening is afgesloten en er meer instroom van nieuwe doelgroepen komt vanuit de Participatiewet. Daarom gaat Caparis zich de komende jaren ontwikkelen tot een toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Dat vraagt ook inzet van ons als gemeente. In 2024 gaan we als gemeente 5 extra afspraakbanen en 2 extra plekken Beschut Werk bij Caparis vullen. Ook gaan er inburgeraars bij Caparis aan het werk - zie hierna.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we 5 extra Afspraakbanen en 3 plekken Beschut Werk gerealiseerd bij Caparis. We hebben bereikt dat in 2024 in totaal 16 inburgeraars vanuit Z-route werkervaring hebben opgedaan bij Caparis.

We actualiseren in 2024 het implementatieplan Meteen in Beweging

Omschrijving (toelichting)

Het is belangrijk de re-integratie vanaf dag één te starten. Hier beginnen wij al mee bij het eerste contact van een inwoner met de gemeente via de poortwachter. Daarvoor zetten we ook ons implementatieplan 'Meteen in Beweging' in. In 2024 actualiseren we dit implementatieplan.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we het implementatieplan uit 2017 geactualiseerd naar een jaarlijks werkplan. Het streven is dat mensen meteen in beweging komen, door te re-integreren richting werk of door sociaal te participeren, via bijvoorbeeld vrijwilligerswerk.

We gaan door met de extra inzet voor een activerend weekvullend programma voor statushouders.

Omschrijving (toelichting)

Voor inburgeraars hebben we een weekvullend programma dat aansluit bij de Wet Inburgering 2021. Het doel is dat inburgeraars zo snel mogelijk actief meedoen en zo snel mogelijk uitstromen naar betaald werk. Een deel van de participatieplekken van inburgeraars wordt ingevuld door werkervaring op te doen bij Caparis.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 volgen onze inburgeraars elke week taallessen via Stavoor (leerroutes B-1 route of Z-route) of Firda (leerroute onderwijsroute). Hierdoor zetten zij stappen in de richting van actieve deelname aan de samenleving. Daarnaast doet een deel van onze inburgeraars (16 per jaar) via de Z-route werkervaring op bij Caparis of bij ander werkgevers, wat hun kansen op de arbeidsmarkt vergroot.

We intensiveren onze aanpak voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt

Omschrijving (toelichting)

Binnen de groep uitkeringsgerechtigden wordt het aandeel mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt steeds groter. Dat komt doordat uitkeringsgerechtigden die makkelijker aan het werk kunnen, snel uitstromen door de krappe arbeidsmarkt.

1. We ontwikkelen in 2024 een traject gericht op maatschappelijke participatie en op het mensen in beweging krijgen door sport en bewegen.
2. We ronden in 2024 het onderzoek af naar de mogelijkheden van basisbanen voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Daarmee voeren we de motie van de gemeenteraad uit (juli 2023).

Kwaliteit (toelichting)

Dankzij de samenwerking met Code Hans zijn meer inwoners actief geworden in vrijwilligerswerk. Via re-integratiebedrijven zijn extra trajecten op sport en bewegen gerealiseerd, wat heeft bijgedragen aan de fysieke en sociale activering van deelnemers. Op basis van bespreking met de raad over onderzoek naar basisbanen komt een plan van aanpak. Dit plan is voorlopig in de wacht gezet.

We stimuleren de participatie van inburgeraars, onder andere met 16 werkervaringsplekken bij Caparis.

Omschrijving (toelichting)

Voor inburgeraars hebben we een weekvullend programma op grond van de Wet Inburgering 2021. Het doel is dat inburgeraars zo snel mogelijk actief meedoen en zo snel mogelijk uitstromen naar betaald werk. Een deel van de participatieplekken van inburgeraars wordt ingevuld door werkervaring op te doen bij Caparis.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we de Wet Inburgering 2021 uitgevoerd voor inburgeraars die verplicht zijn om in te burgeren. Deze inburgeraars hebben taallessen gevolgd, deden werkervaring op en kregen maatschappelijke begeleiding via Code Hans. In 2024 zijn stappen gezet voor het realiseren van een werkervaringsplek voor inburgeraars in de ambtelijke organisatie.

We werken de Strategische Koers 2022-2026 voor de arbeidsmarktregio uit in meerdere uitvoeringsplannen.

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Opsterland werkt samen met onder andere onderwijspartners, zorgpartijen, UWV, de provincie en andere gemeenten. Wat we samen willen bereiken hebben we vastgelegd in de Strategische Koers 2022-2026 voor de Arbeidsmarktregio (Fryslân Werkt). Wij werken samen omdat onze werkzoekenden ook buiten onze gemeente aan de slag kunnen. De focus ligt daarbij op drie strategische doelen: een leven lang leren stimuleren, de duurzame inzetbaarheid verhogen en de arbeidsmobiliteit bevorderen. In 2024 werken we deze koers verder uit in meerdere programmaplannen.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is de Strategische Koers 2022–2026 verder geconcretiseerd in een meerjarig uitvoeringsprogramma, opgesteld in samenwerking met regionale partners in de arbeidsmarktregio. Dit programma richt zich op vier centrale thema's: klantvraag centraal, overzichtelijke dienstverlening, preventie en regionale samenwerking met sociaal-economische partners. Daarmee is een stevige basis gelegd voor het realiseren van de drie strategische doelen: een leven lang leren, duurzame inzetbaarheid en versterkte arbeidsmobiliteit.

Doelstellingen

Inwoners leven niet in armoede

Maatregelen

In 2024 komt er een beleidsplan voor armoede en schulden

Omschrijving (toelichting)

De afgelopen jaren is het voorkómen van schulden steeds belangrijker geworden. Dat is terug te vinden in de gewijzigde Wet schuldhelpverlening en in ons gemeentelijke beleid voor preventie. In 2024 trekken we deze lijn door. We stellen een beleidsplan 'armoede en schuldhelpverlening' op.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben wij een beleidsplan schuldhelpverlening 2025-2028 uitgewerkt. Voor het armoedebeleid zijn er in 2024 nieuwe ontwikkelingen geweest, zoals het rekenkameronderzoek naar de minimaregelingen in Opsterland. Hierdoor zijn we tot de conclusie gekomen dat we voor het armoedebeleid in een apart beleidsplan gaan uitwerken.

We bereiden ons in 2024 voor op de wetswijziging 'Participatiewet in Balans'.

Omschrijving (toelichting)

Het Rijk werkt aan het wetsvoorstel 'Participatiewet in balans'. Deze wet treedt waarschijnlijk op 1 januari 2025 in werking. 'De menselijke maat', 'vertrouwen' en 'eenvoud' zijn de kernwoorden voor

deze wetswijziging. We gaan ons op deze wetswijziging in 2024 voorbereiden. Dat kan betekenen dat we werkprocessen en gemeentelijk beleid moeten aanpassen.

Kwaliteit (toelichting)

De invoering van de wet 'Participatiewet in balans' is uitgesteld tot minimaal 1 januari 2026. Ook de tekst van de wet is nog niet definitief. In 2024 hebben we in kaart gebracht wat we moeten doen om de vernieuwde Participatiewet goed uit te kunnen voeren.

We maken in 2024 een communicatieplan gemeentelijke inkomensvoorzieningen

Omschrijving (toelichting)

Inwoners moeten op de hoogte zijn van de voorzieningen waarvan zij gebruik kunnen maken. Bij armoede en schuldhulpverlening zijn er diverse groepen die een specifieke communicatie-aanpak nodig hebben. Denk hierbij aan inwoners waarbij sprake is van laaggeletterdheid, een taalbarrière, gebrek aan digitale vaardigheden of inwoners met een verstandelijke beperking. Om deze inwoners te kunnen bereiken wordt een communicatieplan armoede gemaakt, waarin we onze communicatie afstemmen op de behoeften van de doelgroep.

Kwaliteit (toelichting)

Inwoners met geldzorgen hebben nu beter toegang tot informatie over beschikbare voorzieningen. Dankzij de inzet van de Voorzieningenwijzer, verbeterde communicatie via partners zoals Humanitas en een toegankelijker gemeentelijke website worden armoederegelingen beter gevonden en benut.

We voeren in 2024 de Voorzieningenwijzer in

Omschrijving (toelichting)

We willen dat inwoners die recht hebben op inkomensondersteuning, die ondersteuning ook krijgen. De eerste stap is dat inwoners weten dat de regelingen er zijn. De voorzieningenwijzer geeft mensen dit inzicht. Onze inwoners kunnen met hun DigiD en inkomensgegevens direct kijken waar ze recht op hebben.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is de Voorzieningenwijzer ingevoerd in Opsterland. Hierdoor hebben inwoners sneller en eenvoudiger inzicht gekregen in welke regelingen en ondersteuning voor hen beschikbaar zijn. Dit draagt bij aan een betere benutting van inkomensondersteuning door wie daar recht op heeft.

Thema Maatschappelijke ondersteuning

Doelstellingen

Inwoners houden de regie over hun eigen leven en kunnen zelfstandig blijven wonen.

Maatregelen

We maken in 2024 een regionale uitvoeringsagenda op het gebied van wonen en zorg

Omschrijving (toelichting)

Samen met de andere gemeenten in Zuidoost-Friesland en met woon- en zorgpartners hebben wij in 2023 een analyse uitgevoerd. We weten nu wat de opgave is die we in Fryslân hebben op het gebied van wonen en zorg. In 2024 maken we een uitvoeringsagenda. Daarin staat wat het concreet voor onze regio en onze gemeente betekent én welke maatregelen nodig zijn.

Kwaliteit (toelichting)

Wonen en zorg bestaat uit twee onderdelen, een woonzorgvisie en een uitvoeringsagenda. De regionale woonzorgvisie is eind 2024 in concept afgerond en wordt uitgewerkt in een gemeentelijke uitvoeringsagenda.

We voeren in 2024 een verkennend onderzoek uit naar de ondersteuning van mensen met onbegrepen gedrag

Omschrijving (toelichting)

Ook in onze gemeente zijn er mensen met onbegrepen gedrag (eerder noemden we dat verward gedrag). We gaan in 2024 een verkennend onderzoek uitvoeren. We kijken of er aanvullende maatregelen nodig zijn om deze inwoners te ondersteunen. Bijvoorbeeld om zelfstandig te kunnen blijven wonen.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is provinciaal en regionaal onderzoek gestart naar de ondersteuning voor mensen met onbegrepen gedrag. Op basis van de uitkomsten brengen we in kaart welke hiaten er in Opsterland zijn. Dit biedt aanknopingspunten voor gerichte verbetering van de ondersteuning voor deze doelgroep.

Wij stellen een nieuwe subsidieregeling voor sociaal-cultureel werk op

Omschrijving (toelichting)

In een groot deel van onze dorpen is er sociaal-cultureel werk (SCW), zoals ouderenwerk. We evalueren de huidige regeling huisvestingskosten SCW. Daarna stellen we in 2024 een nieuwe subsidieregeling op.

Kwaliteit (toelichting)

Het opstellen van een nieuwe subsidieregeling kost meer tijd dan verwacht omdat het afstemming vereist met alle huidige ontvangers van de subsidie. Hierdoor hebben we de nieuwe regeling in 2024 niet kunnen afronden.

Wij stellen een uitvoeringsagenda dementievriendelijke gemeente op

Omschrijving (toelichting)

Omdat er steeds meer oudere mensen zijn, komen er ook (fors) meer mensen met dementie. Meer mensen met dementie zullen in de individuele thuissituatie wonen. Dit levert een aantal specifieke uitdagingen op. In 2023 hebben wij beleid opgesteld over dit onderwerp. We stellen in 2024 hiervoor een uitvoeringsagenda op. Daarin staan concrete stappen om een dementievriendelijke gemeente te worden.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is een nieuw Odensehuis geopend in Ureterp, waarmee de ondersteuning voor mensen met dementie en hun naasten is uitgebreid. Daarnaast zijn voorbereidingen gestart voor de uitbreiding van het Odensehuis in Beetsterzwaag. Deze stappen dragen concreet bij aan de ambitie om een dementievriendelijke gemeente te worden.

Wij stellen in 2024 een lokale inclusieagenda op

Omschrijving (toelichting)

Elke gemeente moet op basis van het VN-Verdrag Handicap een lokale inclusieagenda maken. Het VN-Verdrag heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. Mensen met een beperking ervaren vaak achterstanden. Daardoor kunnen zij niet volwaardig meedoen. De samenleving moet ervoor zorgen dat die achterstanden verdwijnen. We stellen in 2024 een lokale inclusieagenda op. Daarin laten we zien hoe we daar in Opsterland voor gaan zorgen.

Kwaliteit (toelichting)

Het opstellen van een Lokale Inclusie Agenda vraagt meer tijd dan verwacht. We hebben in 2024 in kaart gebracht wat we al doen en hebben daarbij samengewerkt met een leergemeenschap (atelier) van NHL Stenden. Zij helpen om ook de ervaringen van ervaringsdeskundigen te verwerken in de Lokale Inclusie Agenda.

Wij stellen in 2024 een welzijnsagenda op om de sociale basis te versterken

Omschrijving (toelichting)

De sociale basis van onze dorpen bestaat uit informele netwerken, burgeractiviteiten en betekenisvolle relaties tussen inwoners onderling. Met andere woorden: de mienskip. Een sterke sociale basis zorgt ervoor dat mensen elkaar kunnen ondersteunen. Ze hoeven dan minder snel terug te vallen op professionele hulp. We gebruiken een passende methode om per dorp te bekijken wat nodig is om de sociale basis te versterken. Hierbij kijken we ook naar de mogelijkheid van dorpskamers. Voor deze aanpak stellen wij in 2024 een welzijnsagenda op.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn de voorbereidingen gestart voor het opstellen van de welzijnsagenda. Hiermee is de eerste stap gezet richting een gerichte aanpak om de sociale basis in onze dorpen te versterken, onder andere door het verkennen van de inzet van dorpskamers.

Wij stellen in 2024 mantelzorgbeleid op

Omschrijving (toelichting)

Mantelzorg is alle hulp aan een hulpbehoevende door iemand uit zijn directe sociale omgeving. Het gaat daarbij om hulp die verder gaat dan de normale (gebruikelijke) zorg voor elkaar. De inzet van de mantelzorg wordt steeds belangrijker. Dat komt onder andere door vergrijzing en personeelskrapte in de zorg. Tegelijkertijd verwachten we op basis van prognoses dat er steeds minder mantelzorgers zullen zijn. We stellen in 2024 mantelzorgbeleid op. Zo laten we zien hoe we daar in Opsterland mee omgaan.

Kwaliteit (toelichting)

Het opstellen van mantelzorgbeleid wordt in de welzijnsagenda verwerkt. De welzijnsagenda richt zich vooral op het versterken van de sociale basis. Mantelzorg is daarbij een belangrijk thema.

Doelstellingen

Met preventie voorkomen en beperken we problemen en versterken we de zelfredzaamheid

Maatregelen

We stellen in 2024 een plan van aanpak op voor GALA en voeren dat uit.

Omschrijving (toelichting)

Wij ontvangen een brede specifieke uitkering (SPUK) voor GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord). We stellen hiervoor in 2024 een plan van aanpak op. Daarin leggen we vast wat we met deze middelen gaan doen. Voor een groot deel gaat het niet om nieuwe middelen, maar zijn bestaande middelen samengevoegd onder de noemer GALA. Veel onderwerpen uit het GALA zijn daarom bestaande activiteiten in de preventieagenda. De preventieagenda en het plan van aanpak voor het GALA gaan elkaar versterken. We maken samen met de dorpen een lokale aanpak.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we het actieplan preventie vastgesteld en de bijbehorende acties uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) uitgevoerd. Honderd 65+ers namen deel aan een fittest om valrisico's in beeld te brengen. Dertig van hen zijn gestart met de interventie valpreventie. Hiermee leveren we een concrete bijdrage aan de doelen van de Preventieagenda 2021–2030 en het GALA.

We voeren het actieplan preventie voor 2024 uit

Omschrijving (toelichting)

De omslag naar de voorkant, naar preventie, is nodig. Dat helpt om de zorg toekomstbestendig te maken. In 2021 heeft de raad de Preventieagenda 2021-2030 vastgesteld. Hierin vormen zeven actielijnen het uitgangspunt. We stellen jaarlijks een actieplan preventie op. In dit actieplan werken we de actielijnen van de preventieagenda uit. Dit plan werken we in de loop van het jaar verder uit met onze partners en inwoners. In 2024 staat het gesprek met onze stakeholders over preventie voorop. Als zij het belang van preventie zien, zullen zij daarna ook hun eigen aanpak daarop aanpassen.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is het actieplan preventie opgesteld. Van de verschillende actielijnen uit de Preventieagenda 2021-2030 zijn acties uitgevoerd. Eén van de acties is het voorkomen van valincidenten. Hiervoor hebben ongeveer honderd 65+ers meegedaan aan een fittest in Gorredijk met als doel om verhoogd val risico op te sporen. Uit deze groep zijn dertig deelnemers gestart aan de interventie valpreventie.

Thema Jeugdhulp

Doelstellingen

Jeugdigen ontwikkelen zich zo goed mogelijk

Maatregelen

We ontwikkelen in 2024 een aanpak voor samenwerking tussen het onderwijs en de zorg voor jeugd

Omschrijving (toelichting)

We werken met het onderwijs aan een aanpak die de sociale en pedagogische basis versterkt (daarvan maakt het onderwijs deel uit). We signaleren vroegtijdig jeugdigen met problemen. Jeugdigen en ouders met lichte opvoed- en opgroevragen kunnen laagdrempelig terecht op school. We investeren in de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Dat doen we samen met andere partners die bij het kwetsbare kind betrokken zijn. We ontwikkelen hiervoor in 2024 een integrale aanpak voor het onderwijs en de zorg voor jeugd. We monitoren de uitvoering ervan.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn we gestart met de extra inzet van consultants jeugd op de scholen in Gorredijk. Hiermee willen we de schakel tussen onderwijs en zorg versterken, zodat we onnodig inzet van (zwaardere) jeugdhulp kunnen voorkomen. Eerste resultaten zijn naar tevredenheid. Zo is de samenwerking tussen de consultants en de scholen verbeterd. De scholen en de ouders zijn tevreden over de korte lijnen en de snelle en flexibele inzet van de consultants.

We ontwikkelen in 2024 een preventieve aanpak voor jongeren en jongvolwassenen tussen de 16 en 27 jaar

Omschrijving (toelichting)

Met het toekomstplan 18-/18+ ontwikkelen we een preventieve aanpak. We ondersteunen kwetsbare jongeren en jongvolwassenen (tussen de 16 en 27 jaar). Zodat ze meedoen en zich kunnen redden in de maatschappij. Het gebiedsteam gaat dit toekomstplan verder ontwikkelen en invoeren. We ontwikkelen hiervoor dus in 2024 een aanpak. We monitoren de uitvoering. Als dat nodig blijkt, verbeteren we de aanpak.

Kwaliteit (toelichting)

De consultants jeugd gebruiken het toekomstplan voor kwetsbare jongeren. Dit plan wordt verder doorontwikkeld. Daarnaast is het projectplan 'Van 18- naar 18+' opgesteld, waarmee we een belangrijke basis hebben gelegd voor verdere verbetering van begeleiding rond deze overgangsfase.

We ontwikkelen in 2024 een preventieve aanpak voor jongeren van 10 tot 18 jaar

Omschrijving (toelichting)

We richten ons op een gezonde levensstijl en sociale inclusie. Zo voorkomen wij middelengebruik onder jongeren. En we dringen eenzaamheid terug. Onderdeel van deze aanpak is dat de jongeren meedoen aan culturele en sportieve activiteiten. We leggen hiervoor verbindingen tussen inwoners, scholen, verenigingen, kinderopvang, jongerenwerk, bibliotheken, enzovoort. Hiervoor ontwikkelen wij in 2024 een integrale en preventieve aanpak voor opgroeien in een kansrijke omgeving. Deze aanpak is voor jeugdigen van 10 tot 18 jaar. We doen dat via de Fryske Mienskip Oanpak. We monitoren de uitvoering.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn we gestart met de aanpak 'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)'. Daarmee is een basis gelegd voor samenwerking tussen inwoners en ketenpartners. De werkgroepen zijn gevormd en werken de gezamenlijke speerpunten verder uit.

We ontwikkelen in 2024 een preventieve aanpak voor kinderen tussen de -10 maanden en 7 jaar

Omschrijving (toelichting)

Met het programma 'Kansrijke start' werken we samen met lokale partners die betrokken zijn bij (aanstaande) gezinnen met jonge kinderen (tot 1000 dagen). We versterken zo het opvoedkundig klimaat en het voorliggende (preventieve) veld. Zo bieden wij een passend en compleet aanbod aan jeugdigen en hun ouders. We geven informatie en advies en we zorgen voor ontmoeting, lichte opvoedondersteuning en individuele hulp voor jeugdigen en hun gezinnen. We investeren in de kwaliteit van het gebiedsteam en in de samenwerking met partners die bij het kwetsbare kind betrokken zijn. We monitoren de uitvoering van deze aanpak.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is de lokale coalitie 'Kansrijke start' herstart. Nieuwe doelen zijn geformuleerd en worden in een nieuw plan van aanpak gezet voor de verdere ontwikkeling, implementatie en borging van de aanpak.

Doelstellingen

Voor de meest kwetsbare jeugdigen en hun gezinnen is passende jeugdhulp beschikbaar

Maatregelen

We borgen in 2024 de afspraken inkoop Jeugdhulp 2023 en het contractmanagement in de verordening Jeugdhulp

Omschrijving (toelichting)

In de nieuwe inkoop van jeugdhulp door Sociaal Domein Friesland zit een aantal aanpassingen. Die verschillen van de eerdere uitvoering door het Gebiedsteam. Deze aanpassingen liggen vast in de verordening Jeugdhulp. Het Gebiedsteam is de spil in de uitvoering van de nieuwe afspraken. In 2024 borgen wij de juiste uitvoering van de afspraken.

Kwaliteit (toelichting)

De aanpassingen m.b.t. de nieuwe inkoop zijn verwerkt in de verordening en geïmplementeerd in het gebiedsteam. Dit zorgt voor meer duidelijkheid, betere samenwerking met aanbieders en passendere ondersteuning voor jeugdigen.

We ontwikkelen en monitoren een eenduidige werkwijze voor de indicaties van de jeugdwet

Omschrijving (toelichting)

In 2023 zijn we gestart met het werken met het Fries Ondersteuningsplan. In zo'n plan staat welke hulp nodig is om gezond en veilig op te groeien naar zelfstandigheid en voor het gezin om zelfredzaam te zijn. Hiervoor brengen we met elkaar in beeld welke resultaten we gaan halen. De ingezette hulp en ondersteuning staan in het plan. Alle hulpverleners zijn hierin in beeld. Ook de evaluatie komt in het plan. Zo blijven we de juiste hulp en ondersteuning inzetten en blijft de situatie actueel. In 2024 monitoren we deze werkwijze. Als het nodig is verbeteren we die.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we de werkwijze gemonitord en verbeteringen doorgevoerd, zodat het Fries Ondersteuningsplan beter aansluit op de ondersteuningsbehoefte van gezinnen.

We stellen in 2024 een jaarplan op bij de Fryske regiovisie jeugdhulp 2022-2026 en brengen de gevolgen van de Hervormingsagenda Jeugd in beeld

Omschrijving (toelichting)

In de Fryske regiovisie jeugdhulp staat wat we met de jeugdhulp voor de periode 2023-2026 willen bereiken. De Friese gemeenten leveren blijvend passende en kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp.

1. We stellen hiervoor in 2024 samen met de andere Friese gemeenten een jaarplan op.
2. Daarnaast brengen we, met de andere Friese gemeenten, de gevolgen van de Hervormingsagenda Jeugd in beeld. In deze agenda hebben gemeenten en Rijk afspraken gemaakt over de toekomst van de jeugdhulp. Wij vertalen de gevolgen naar de gemeente Opsterland.

Kwaliteit (toelichting)

Het jaarplan is opgesteld. De gevolgen van de Hervormingsagenda Jeugd en de samenwerking in de regio zijn in beeld gebracht, maar vragen nog verdere uitwerking.

Wij ontwikkelen in 2024 een aanpak gericht op het normaliseren van problematiek

Omschrijving (toelichting)

We ontwikkelen in 2024 een aanpak gericht op het normaliseren van problematiek bij jeugdigen en hun ouders.

We maken afspraken met externe verwijzers over het indiceren van zorg met behulp van het zogeheten opvoedkwadrant. We monitoren en controleren op de hoge intensiteiten. Zo ontvangen jeugdigen en hun ouders niet onnodig lang zware jeugdzorg. Ook het bieden van complementaire ondersteuning, als “niveau” van ondersteuning tussen preventie en zwaardere zorg, is onderdeel van de aanpak. We monitoren de uitvoering van deze aanpak.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn afspraken gemaakt met interne en externe verwijzers over het indiceren van zorg met behulp van het opvoedkwadrant. Uit de monitoring blijkt dat bijstelling van deze afspraken met externe verwijzers nodig is. We blijven actief monitoren en sturen op het voorkomen van onnodig langdurige inzet van zware jeugdzorg.

Thema Dorpenbeleid en dorpshuizen

Doelstellingen

In elk dorp waar nu ook een dorpshuis is, is een dorpshuisfunctie aanwezig

Maatregelen

We voeren in 2024 voor vijf dorpshuizen de actieplannen vanuit de koersplannen uit

Omschrijving (toelichting)

In 2022 zijn voor alle dorpshuizen koersplannen opgesteld. Daarin staat onder andere wie eigenaar is en hoe de staat van onderhoud is. In 2023 zijn hiervoor actieplannen opgesteld en de eerste twee zijn opgestart.

1. We voeren in 2024 voor vijf dorpshuizen de actieplannen uit. De rest volgt in 2025 en 2026.
2. We laten meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) opstellen voor de dorpshuizen die niet in eigendom zijn van de gemeente.
3. We onderzoeken op basis van de MJOP's de mogelijkheden voor een subsidieregeling om financieel bij te dragen aan het groot onderhoud van deze dorpshuizen.
4. We stellen een subsidieregeling op voor verbouw-nieuwbouw van dorpshuizen.

Kwaliteit (toelichting)

1. We hebben in zeven dorpen actieplannen uitgevoerd.
2. Voor alle dorpshuizen zijn meerjarenonderhoudsprogramma's gemaakt.
3. Het onderzoek naar mogelijke subsidieregelingen moet nog beginnen.
4. In 2024 is de subsidieregeling voor verbouw en nieuwbouw van dorpshuizen voorbereid.

Doelstellingen

Wij zoeken de verbinding met de dorpen en enthousiasmeren inwoners om initiatieven te starten om hun leefomgeving te verbeteren

Maatregelen

In 2024 stelt de gemeenteraad dorpenbeleid vast

Omschrijving (toelichting)

De dorpen spelen een belangrijke rol in Opsterland. Ze zijn van belang bij allerlei beleid van de gemeente. In 2024 formuleert de gemeenteraad daarvoor een gemeenschappelijke basis in nieuw dorpenbeleid.

Kwaliteit (toelichting)

We hebben bereikt dat er een concept Dorpenbeleid is ontwikkeld. Voor een zorgvuldige voorbereiding kregen de Plaatselijke Belangen de mogelijkheid om tot na de zomer van 2024 te reageren. Hun input is inmiddels verwerkt. Daardoor heeft de bespreking in de raad nog niet kunnen plaatsvinden.

Wij organiseren in 2024 in elk dorp een dorpstafel

Omschrijving (toelichting)

Wij organiseren dorpstafels in de dorpen. Daar gaan we met mensen en organisaties in gesprek over wat er speelt in het dorp.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn in vier dorpen Doarpspetearen georganiseerd. Ondanks de intensieve inzet die dit vraagt van zowel de ambtelijke organisatie als Plaatselijk Belang, is hiermee waardevolle input opgehaald over wat er leeft in de dorpen.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
		2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	653	654	680	*	805	825	837	*
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 tot en met 21 jarigen	1,0%	1,0%	1,0%	*	1,0%	1,0%	1,0%	*
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	% Kinderen in uitkeringsgezin	4,0%	4,0%	4,0%	*	6,0%	6,0%	6,0%	*
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	% Werkloze jongeren	2%	2%	2%	*	2%	1%	2,0%	*
Netto arbeidsparticipatie	% Van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	71%	73%	73%	*	70%	72%	73%	*
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	292	258	242,8	229,5	431	367	344,8	343,6
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	183,4	206,8	206,1	*	197,7	197,7	191,5	*
Jongeren met jeugdhulp	% Van alle jongeren tot 18 jaar	9,6%	11,1%	11,9%	9,7%	10,5%	13,2%	13,5%	11,5%
Jongeren met jeugdbescherming	% Van alle jongeren tot 18 jaar	1,7%	1,4%	1,5%	1,1%	1,2%	1,2%	110,0%	0,9%
Jongeren met jeugdreclassering	% Van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3%	0,3%	*	*	0,3%	0,3%	*	*
Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	610	610	600	560	649	700	700	650

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron:
www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 14 maart 2025

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 6 reserves meegenomen.

Exploitatie

x € 1.000

	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	40.395	38.420	44.709	42.837	-1.872
Baten	10.970	10.191	14.382	15.712	1.330
Saldo voor bestemming	-29.425	-28.230	-30.327	-27.125	3.202
Mutaties reserves					
Lasten	310	30	1.030	1.030	-
Baten	366	-	308	308	-
Saldo na bestemming	-29.369	-28.260	-31.049	-27.847	3.202

Specificatie per taakveld

x € 1.000

	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.763	4.595	-1.168
6.2 Wijkteams	4.403	4.437	34
6.3 Inkomensregelingen	11.445	10.718	-728
6.4 Begeleide participatie	3.523	3.524	2
6.5 Arbeidsparticipatie	1.347	1.334	-13
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	1.200	1.187	-13
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	200	364	164
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	3.129	3.244	116
6.71B Begeleiding (WMO)	1.925	1.824	-101
6.71C Dagbesteding (WMO)	1.150	1.055	-95
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	193	193	-
6.72A Jeugdhulp begeleiding	400	197	-203
6.72B Jeugdhulp behandeling	160	1	-159
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	400	1.088	688
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	6.050	5.711	-339
6.73A Pleegzorg	349	301	-49
6.73B Gezinsgericht	365	205	-160
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	850	1.694	844
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	150	271	121
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	83	83
6.74C Gesloten plaatsing	1.000	276	-724
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	7	11	4
6.81A Beschermd wonen (WMO)	-	-	-
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	33	33
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-
6.82A Jeugdbescherming	700	490	-210
Totaal Lasten	44.709	42.837	-1.872
Baten			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.266	5.192	926
6.2 Wijkteams	50	96	46

Exploitatie			
6.3 Inkomensregelingen	9.407	9.610	203
6.5 Arbeidsparticipatie	54	56	2
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	230	303	73
6.81A Beschermd wonen (WMO)	375	456	81
Totaal Baten	14.382	15.712	1.330
Saldo voor bestemming	-30.327	-27.125	3.202
Stortingen reserves	-1.030	-1.030	0
Onttrekkingen reserves	308	308	0
Totaal mutaties reserves	-722	-722	0
Saldo na bestemming	-31.049	-27.847	3.202

Toelichting op de financiën

Omschrijving (toelichting)

Het saldo na bestemming van dit programma is € 3.202.000 voordelig.

Lasten

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie: € 1.168.000 voordeel.

- Het budget Inburgering is met € 42.000 overschreden omdat de toename van het aantal inburgeraars meer inzet vraagt.
- De vooruit ontvangen uitkering per inburgeraar voor het aanbieden van inburgeringsvoorzieningen is nog niet geheel besteed. Het restantbedrag van € 626.000 wordt besteed in 2025. Bij de baten geeft dit een tegengesteld effect.
- Er is in 2024 een onderbesteding van € 53.000 op het budget Hoofdlijnenakkoord GGZ geweest. Enerzijds omdat middelen voor het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) zijn gebruikt voor maatregelen die anders ten laste gegaan zouden zijn van dit budget. Anderzijds hebben de kosten van het mogelijk in 2025 starten van een inlooplocatie in Gorredijk voor mensen met een psychische- en/of sociale kwetsbaarheid zich beperkt tot voorbereidingskosten.
- Het afronden van de Woonzorgvisie vindt plaats in 2025, hiervoor wordt een resultaatbestemming aangevraagd voor het bedrag van € 11.000.
- De besteding van het Oekraïne-budget valt € 397.000 lager uit dan begroot. Dit is toegelicht in de paragraaf Oekraïne.

Taakveld 6.2 Wijkteams: € 34.000 nadeel.

- Door stijgende doorbelastingen van Sociaal Domein Fryslân en sterk oplopende kosten voor onafhankelijke clientondersteuning zijn de kosten overschreden. Ook de abonnementen voor de kennissystemen worden elk jaar duurder. Dit geeft een nadeel van € 269.000.
- Doordat grote calamiteiten en ook het aantal calamiteiten zijn uitgebleven vallen de kosten € 76.000 lager uit
- In 2024 is minder gebruik gemaakt van externe inzet voor Procesregie en directe zorgverlening, omdat een deel van de werkzaamheden is opgepakt door vast personeel. Dit levert een lastenvoordeel op van € 90.000.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen: € 728.000 voordeel.

- De lasten m.b.t. de gebundelde uitkeringen (BUIG) zijn € 491.000 lager uitgevallen dan begroot. Het door het ministerie van SZ en Werkgelegenheid aangepaste verdeelmodel van de bijstandsbudgetten viel hierbij voordelig uit.
- Aan de regeling Energietoeslag is € 198.000 minder uitgegeven dan voorzien.

- De kosten € 74.000 die zijn gemaakt om de regeling Tegemoetkoming KinderOpvangToeslag (KOT) uit te voeren waren niet begroot. Bij de baten geeft dit een tegengesteld effect.

Taakvelden Uitvoering WMO: 6.6 Maatwerkvoorziening, 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, 6.71A Hulp bij het Huishouden, 6.71B Begeleiding, 6.71C Dagbesteding, 6.81 Geëscaleerde zorg 18+, 6.81A Beschermd Wonen, 6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang: € 108.000 nadeel.

- De totale lastenoverschrijding op deze taakvelden van totaal € 108.000 is grotendeels het gevolg van de stijging van het aantal mensen dat gebruik maakt van Huishoudelijke Hulp.

Taakvelden Uitvoering Jeugd: 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-, 6.72A Jeugdhulp begeleiding, 6.72B Jeugdhulp behandeling, 6.72C Jeugdhulp Dagbesteding, 6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overige, 6.73A Pleegzorg, 6.73B Gezinsgericht, 6.73C Jeugdhulp met verblijf overige, 6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf, 6.74B Jeugdhulp crisis LTA GGZ- verblijf, 6.74C Gesloten plaatsing, 6.82 Geëscaleerde zorg 18-, 6.82A Jeugdbescherming: € 108.000 voordeel.

- De totale lasten op deze taakvelden m.b.t. de uitvoeringskosten Jeugd laten een onderschrijding zien van totaal € 108.000. De verwachte stijging door o.a. een indexatie van de tarieven en een toename van de gemiddelde intensiteit van de jeugdzorg is uiteindelijk beperkt gebleven.

Baten

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie: € 926.000 voordeel.

- De vooruit ontvangen uitkering per inburgeraar voor het aanbieden van inburgeringsvoorzieningen is niet geheel besteed. Een bedrag van € 626.000 wordt besteed in 2025. Bij de lasten geeft dit een tegengesteld effect.
- De uitkering vanuit het Rijk voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne geeft een voordeel van € 1.503.000. Dit is toegelicht in de paragraaf Oekraïne.

Taakveld 6.2 Wijkteams: € 46.000 voordeel.

- Het voordeel van € 71.000 is onder andere het gevolg van een eindafrekening van SDF - Veilig Thuis over jaar 2023 door een herziening van de verdeelsleutel.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen: € 203.000 voordeel.

- De opbrengsten voor de uitvoering van de regeling Kinder Opvang Toeslag (KOT) € 73.000 waren niet begroot. Bij de lasten geeft dit een tegengesteld effect.
- Het debiteurensaldo Participatiewet (PW) is aanzienlijk gedaald. Hierdoor is € 146.000 vrijgevallen uit de voorziening vorderingen Werk en Inkomen.

Taakvelden Uitvoering WMO: 6.6 Maatwerkvoorziening, 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, 6.71A Hulp bij het Huishouden, 6.71B Begeleiding en 6.71C Dagbesteding, 6.81 Geëscaleerde zorg 18+, 6.81A Beschermd Wonen, 6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang: € 154.000 voordeel.

- De depot verrekeningen door Medipoint van € 47.000 levert een hogere bate op.
- De provinciale afrekening van de integratie-uitkering Beschermd Wonen geeft een voordeel van € 81.000 ten opzichte van de begroting.